SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	25/380
Dok.nr:	25/2081
Arkiv:	FE-150
Saksbehandler:	Johnny Kvalø
Dato:	21.01.2025

Regnskapsføring av investering i prosjekt Lilandsvannet

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 003/25	Formannskapet	06.02.2025
PS - 002/25	Kommunestyret	13.02.2025

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

1. De økonomiske konsekvensene av kalkulatoriske renter i selvkostregnskapet på prosjekt inntaksledning Lilandsvannet tas ut av selvkostberegningene, inntil konsesjon foreligger.
   For 2023 utgjør dette kr 494 073,-
   For 2024 utgjør dette kr 1 130 184,-

2. Inndekning skjer gjennom bruk av disposisjonsfond på kr 1 624 257,-.

Formannskapet behandling - 06.02.2025 - PS-003/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Alternativ forslag til punkt 2 fra H, FRP , SP, foreslått av Beate Bø Nilsen, Høyre

Inndekning skjer gjennom reduksjon av andre kommunale driftsutgifter og dekkes ikke over disposisjonsfondet.

Votering:

Kommunedirektørens innstilling pkt. 1 enstemmig vedtatt.

Ved alternativ votering mellom kommunedirektørens innstilling pkt. 2 og forslag fra H, FRP, SP ble H, FRP, SP forslag vedtatt;
7 stemmer for (5 H, 1 FRP, 1 SP)
2 stemmer mot (2 AP)

Formannskapet PS - 003/25 VEDTAK:

1. De økonomiske konsekvensene av kalkulatoriske renter i selvkostregnskapet på prosjekt inntaksledning Lilandsvannet tas ut av selvkostberegningene, inntil konsesjon foreligger.
   For 2023 utgjør dette kr 494 073,-
   For 2024 utgjør dette kr 1 130 184,-

2. Inndekning skjer gjennom reduksjon av andre kommunale driftsutgifter og dekkes ikke over disposisjonsfondet.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

I behandling av budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 ble følgende vedtak fattet av kommunestyret 16.12.2024:

3. Investeringen som er gjort på Lilandsprosjektet på ca. kr 35 millioner kroner skal ikke belastes selvkostregnskapet i Sortland før konsesjon for uttak fra Lilandsvannet foreligger og vannet er tatt i bruk for Sortland befolkning.

Kommunedirektøren fremlegger sak på hvordan investeringen behandles i kommunens regnskaper frem til den eventuelt kan belastes selvkostregnskapet igjen.

I opprinnelig budsjettforslag var denne investeringen med i kommunens selvkostregnskap. Dette i tråd med «bestemmelsene» for beregning av selvkost.

Denne saken prøver å svare ut vedtakets økonomiske rammer og implikasjoner ved dette.

FAKTA I SAKEN

Formannskapet vedtok i sak 036/22 (24.03.2022):

Formannskapet vedtar å legge utbyggingsavtale for vannledning til Holmen lakseslakteri ut til offentlig ettersyn i 30 dager.

Jfr. kommunestyret i sak 055/22 (16.06.2022):

1. Kommunestyret vedtar utbyggingsavtale mellom Sortland kommune og Holmøy Maritime AS, om legging av vannledning til Holmen lakseslakteri, slik den fremkommer av vedlegg til denne sak.

2. Kommunedirektøren innarbeider Sortland kommunes økonomiske forpliktelser i investeringsbudsjettet for 2023.

Det fremgår av saksdokumentene følgende under økonomiske vurderinger:

Det er usikkerhet knyttet til hvor mange meter retningsstyrt fjellboring som blir nødvendig. Det anslås at nedgravd ledning vil koste omtrent 275.000 kr pr. 100 m, mens boret ledning vil koste ca. 1.000.000 kr pr. 100 m. Med bakgrunn i dette er den kommunale andelen av prosjektet grovt estimert til mellom 4 og 7,5 mill. kr, avhengig av lengden som må bores.

Vann er et selvkostområde, og investeringen skal avskrives over 40 år og dekkes inn gjennom vanngebyrer. Når det senere skal fastsettes gebyrsats for urenset vann vil man imidlertid søke å unngå at denne investeringen påvirker gebyrene for øvrige abonnenter.

Budsjettregulering 2-2022 regulerte budsjett inntaksledning Lilandsvannet til 8 MNOK for 2022

Budsjettregulering 3-2022 regulerte budsjett inntaksledning Lilandsvannet ned til 1 MNOK for 2022

Budsjettet for 2023 ble følgende vedtatt av kommunestyret: Inntaksledning Lilandsvannet til 21 MNOK.

Budsjettregulering 1-2023 regulerte inntaksledning Lilandsvannet til 21,884 MNOK (ubrukte lånemidler på 0,884 fra 2023)

Budsjettregulering 3-2023 beskrev inntaksledning Lilandsvannet til en kostnad på 30,884 MNOK.

Kommunestyrets vedtak om at investeringen i Lilandsvannet ikke skal tilhøre selvkostregnskapet, betyr at de kalkulatoriske rentene som allerede ligger inne i selvkostregnskapet må tas ut å dekkes inn av kommunens øvrige drift/disposisjonsfond. Vedtaket tar ikke for seg hvordan denne inndekningen skal finne sted, slik at dette må vedtas før kommunens regnskap sluttføres i februar.

I tråd med forskrift om beregning av selvkost, som igjen er grunnlaget for abonnementsgebyrer til abonnementene utgjorde de kalkulatoriske rentene for inntaksledningen i Lilandsvannet kr 494 073,- i 2023. For 2024 antas de kalkulatoriske rentene å utgjøre ca. kr 1 130 184,-.

I forannevnte selvkostkalkyler er det bare de kalkulatoriske rentene som er med i beregningen. De kalkulatoriske avskrivningene vil ikke belaste selvkostregnskapet, før året etter at anlegget er tatt i bruk.

VURDERING

Sortland kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

En begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2020 i sin helhet være disponert innen 2025.

Dersom mottatte gebyrinntekter er lavere enn faktisk beregnet selvkost vil det være et underskudd i selvkostregnskapet. Hvis en har opparbeidet et selvkostfond tidligere år skal dette benyttes til å dekke årets underskudd. Når det ikke finnes et selvkostfond eller dette ikke er stort nok til å dekke underskuddet, skal restbeløpet fremføres i selvkostregnskapet for inndekning senere år.

Et underskudd ett år skal som hovedregel være dekket inn i løpet av fem år.

Generasjonsprinsippet ligger som en grunnleggende forutsetning for beregning av selvkost.

Prinsippet innebærer at brukerne av dagens tjenester betaler det som dagens tjenester koster (kalles også det finansielle ansvarsprinsipp). Begrunnelsen er at dagens innbyggere verken skal subsidiere eller bli subsidiert av framtidige innbyggere, men at gebyrene som den enkelte betaler i året, så langt som mulig skal reflektere kommunens årskostnad ved å levere tjenesten til denne innbyggeren.

Investeringer innarbeides i selvkostkalkylen gjennom avskrivninger og beregning av kalkulatoriske renter på avskrivningsgrunnlaget (kapitalkostnader).

Kalkulatoriske renter skal fange opp kostnader som oppstår når kapital bindes opp i en realinvestering (bygninger, anlegg mv.). Beregningen skal gjøres uavhengig av om investeringene er finansiert av gjeld eller egenkapital. Kalkulatorisk rentekostnad skal kompensere det tap kommunen/selskapet har ved å ikke kunne plassere tilsvarende investeringsbeløp i markedet. Kommunens faktiske rentekostnader har derfor ingen betydning ved beregning av selvkost.

Fra 01.01.2024 er ny forskrift for vann og avløpsgebyr for Sortland kommune tredd i kraft. Her er vedtatt at årsgebyr skal være delt inn i en fast og en variabel del (§ 3-2). Hensikten er at kommunen skal få faste inntekter over abonnementsgebyret til å dekke faste kapitalkostnader på tjenesteområdet. Dette er og i tråd med tankegangen om at her er felles kostnader som alle abonnenter skal være med å dekke, uavhengig av vannforbruket. En slik oppbygging av vann og avløpsgebyrene har de aller fleste kommuner i Norge i dag. (353 av 357).

Innføring av et fast abonnementsgebyr gir mer forutsigbare inntekter i forhold til kapitalkostnader, og bidrar til at det ikke blir for store variasjoner i for og etterkalkyler for selvkostområdene. Et fastgebyr som er likt for alle private husholdninger gjenspeiler og at *boligeiendom og fritidsbolig faktisk utnytter infrastrukturen likt uavhengig av bruksareal. I den grad boliger har målt eller stipulert forbruk vil det variable gebyret enten dekke det faktiske forbruket, eller være et stipulert forbruk ut fra gitte anbefalte objektive kriterier som skal anslå et forbruk ut fra beste estimat.*

Vass og avløpsanleggslova §3 sier at når en fast eiendom er tilknyttet kommunalt vann eller avløpsledning, skal eier betale vann- og avløpsgebyr til kommunen. Disse vann- og avløpsgebyrene skal iht. forurensingsforskriftens §16-1 ikke være høyere enn selvkost.

Utbyggingen av Lilandsvannet er vedtatt som et kommunalt investeringsprosjekt innenfor vann og avløp, og intensjonen med denne investeringen er etter kommunedirektørens oppfatning å levere vann til lakseslakteriet, være reservevannkilde for kommunen, samt levere vann til omkringliggende boliger. Kommunen har dekket utgiftene til hovedvannledningen, og vurderes derfor være en kommunal vannledning og hvor investeringen i utgangspunktet skal inngå i kommunens selvkostregnskap.

Kommunestyrets vedtak om å ta denne investeringen ut av selvkost inntil konsesjon er på plass, innebærer at det vil bli lavere avgiftsnivå for abonnementene i denne perioden. Dette innebærer videre at en må finansiere dette ved bruk av disposisjonsfond eller i reduksjon av andre kommunale driftsutgifter.

Personalmessige forhold

Økonomiske forhold

I denne saken omtales investeringen i Lilandsvannet gjennom selvkostregnskapet. Vass og avløpsanleggslova §3 sier at når en fast eiendom er tilknyttet kommunalt vann eller avløpsledning, skal eier betale vann- og avløpsgebyr til kommunen. Disse vann- og avløpsgebyrene skal iht. forurensingsforskriftens §16-1 ikke være høyere enn selvkost.

Grunnlag for kalkulatoriske renter er restverdi pr. 31.12.202x – med unntak av investeringer første rentebærende år. Restverdi deles på 2 første rentebærende år. I selvkost skal rentekostnaden beregnes uavhengig av om investeringene finansieres med lån eller egenkapital. Dette betyr at en benytter en kalkulatorisk rentekostnad, som tar høyde for den avkastningen kommunen/selskapet alternativt kunne oppnådd ved å plassere netto investeringsbeløpet i markedet.

«Rentekostnadene skal beregnes ut fra årets gjennomsnittlige restverdi på de varige driftsmidlene og kalkylerenten. Kalkylerenten er lik årets gjennomsnittlige 5-årlige swaprente med et tillegg på ½ prosentpoeng», (selvkostforskriften). Gjeldende kalkylerente publiseres på Kommunalbankens nettsider. Det kan ikke benyttes andre kalkylerenter. Det kan heller ikke benyttes faktiske renter.

De kalkulatoriske avskrivningene på inntaksledning i Lilandsvannet er ennå ikke ført i selvkostregnskapet, og har sammenheng med at dette får kapitalvirkning året etter at anlegget er tatt i bruk.

Folkehelse
Klima-, miljø- og naturforhold

KONKLUSJON

På investeringen som er gjort i Lilandsvannet har intensjon hele tiden vært at dette er en investering som tilhører selvkostregnskapet, og håndtert i tråd med regelverket.

Prosess med å få på plass alle nødvendige formaliteter med konsesjon er i gang, for at Lilandsvannet skal tas i bruk. Dette vil nødvendigvis ta noe tid å få på plass, da det er relativt lang behandlingstid hos NVE.

Kommunestyrets vedtak i desember 2024 medfører at investeringen i Lilandsvannet tas ut av grunnlaget for selvkostregnskapet i påvente av konsesjon. Dette innebærer at kommunen må finne inndekning gjennom bruk av disposisjonsfond eller reduksjon i andre driftsutgifter for å kompensere for inndekningen.

For 2023 vil selkostrengskapet bli korrigert for belastede kalkulatoriske renter, og det samme gjelder for 2024.